

Number 16

Tallinna Rootsi-Mihkli KOGUDUSE AJALEHT

SVENSKA S:T MIKAELS FÖRSAMLINGSBLAD

Detsember 2006

EELK PEAPIISKOPI LÄKITUS KOGUDUSTELE JÕULUPÜHADEKS 2006 JA ALGAVAKS ISSANDA AASTAKS 2007

Tervitan Teid, armsad õed ja vennad jõulupühade ja uue aasta puhul Luuka evangeeliumi sõnadega karjastest: *Ja nad leidsid Maarja ja Joosepi ja lapsukese, kes magas sõimes* (2:16). Ilmutus on teadlikuks saamine asjade ja olukordade tähendusest. Otsekui taipamine, miks seinas on uks. Jumal kõnetab meid tähendamissõnade, ettekuulutuste ja elusündmustega. Kirjas heebrealastele öeldakse, et *Jumal, kes muiste palju kordi ja mitmel viisil rääkis esivanematele prohvetite kaudu, on nüüd...meile rääkinud Poja kaudu.*

Meid kõnetab laps jõulusõimes - Jumala Poeg, kelle kogu elu väljendab Jumala nägu, armastust ja pühadust, mille osaliseks ka meid on loodud. Ometi on see läinud kaduma, muutunud kättesaamatuks ja kaugeks. Tee on suletud. Nüüd on see taas leitav, sest võime karjaste kombel leida Jeesuses Jumala Poja, päästja, kes ütleb: *Mina olen uks! Kes iganes sisse läheb minu kaudu, see pääseb...*(Jh 10:9). Pääseb kaotusseisust ja enesekaotusest, pääseb osadusse Jumala ja kõigi pühadega. Jah, just nimelt. Jumala ilmutus ühendab ja pühitseb. Karjased ei leia Jeesust üksinda. Nad leiavad ta koos Maarja ja Joosepiga. Jõulupilt on pilt pühast perekonnast, keda Jumala armastus seob hoolimises ja vastutuses.

Pere on see, kelle keskel jõuludel tahetakse olla, kus taevase sõnumitooja sünd kõige kaunimalt vastu peegeldub. Jumala mitmeisikulise olemuse harmooniline ühtsus, mida Jeesus meile õpetab, omandab siin oma inimliku kuju. Selles valguses ei pääse me küsimusest, milline on tänase Eestimaa perepilt. Esmaabiellumiste kiire langus, perekondade lagunemine ning enamiku laste sünd väljaspool abielu kõneleb pigem pettumustest ja traagikast kui harmooniast ja ennastohverdavast armastusest. Perekond näib isikliku vabaduse ahistamisena ja abielu aegunud mõistena. Önnepalee on sageli lihtsalt liivale rajatud.

Seljataha jääva aasta oluliseks sündmuseks oli kristlike väärtuste konverents teemal „Perekonna vaimne alus“. Ettevalmistava töörühma teesides öeldakse: *Vaja on kujundada tingimused ja keskkond, mis julgustaksid noori abielluma. Oluline on ühiskonnas teadvustada ja väärtustada püsiva abielu eeldusi nagu*

usaldus, austus, truudus, ustavus, hoolivus, õiglus ja andestus... Teadvustada tuleb elu pühadust ning sellest lähtuvat õigust lastel sündida – olla oodatud, armastatud ja hoitud.

Armsad kaaskristlased! Kes seda veel enam peaks teadvustama kui mitte meie. Kus peaks olema parim perekliima kui koguduses. See on osa meie vastutusest Jumala ja oma rahva ees, sest rahva edasikestmise eelduseks on tugev perekond. See on oluline ka kirikule endale, sest tulevik on selle kogukonna päralt, kelle mõtteviis sünnitab püsivaid ja õnnelikke peresid. Kirikus olgu koht väikestele ja suurtele, naistele ja meestele - perekondadele! Palvetagem perekondade eest! Selle eest, et saaks teoks iga abikaasa õigus armastusele. Et võimalikult enam teostuks iga lapse õigus mõlemale vanemale. Et teostuks lapse õigus vanemate armastusele ja Jumala armastusele, mille vahendajaks oleme me kõik.

Uskliku inimese eluhoiak on tihedalt seotud perega. Andes rahvale vabaduse otsustada põhiväärtuste üle, kelle või mille teenistuses olla, kinnitab suur rahvajuht Joosua: *Aga mina ja mu pere, meie teenime Issandat!* (Jos 24:15) Apostlite tegude raamat kõneleb Jumala vägevust ja armu kogunud vangivalvurist ja ütleb, et *otsekohe ristiti tema ja kõik tema omaksed* (Ap 16:33). Inimhinge suurim rikkus, usk Jumalasse, on Jeesuse sõnul lamp, mille sära ulatub kõikide majasolijateni.

Kirik ei ole üksnes pühade, vaid ühtaegu perede osadus - nende ühendus, kes hoolivad Jumalast ja oma lähedastest. Jeesuse sünd pereliikmena püstitab selle ülesande, aga annab ka vahendid selle täitmiseks. Jumala arm ja lepitus, mis Kristuses on ilmunud, on kindlaimaks ühendavaks sidemeks. Apostel Pauluse sõnadega: *Nõnda, nagu Issand teile on andeks andnud, nõnda tehke teiegi!* (Kol 3:13). Vaadake tulevikku pilguga, mis püha perekonna kaudu näeb abielu ja perekonna pühadust ning inimlikku maailma, mis võib olla jumalalaste pere.

Önnistatud jõulupühi ja uut aastat soovides

Andres Pöder, EELK Peapiiskop

Tallinnas, advendiajal 2006

VÄSTGÖTA KIRIKUÕPETAJAD JA JUTLUSTAJAD EESTIS

Rääkides Västgöta kirikuõpetajatest, mõtleb enamus **Sven Danelli**.

Paljud on kas ise lugenud või kuulnud tema raamatu "Kuldrand" ettelugemist, milles ta jutustab oma elust eestirootsi aladel eelmise sajandi 30-ndatel aastatel. Ta tuli Noarrootsi kogudusse Källby'st, kus möödusid tema esimesed õpetaja-aastad. Noarrootsi kogudus koosnes kolmest keelegrupist, kellest põhiline osa rääkis vana rootsi keelt ning ülejäänud rääkisid eesti- ja saksa keelt.

Rooslepa kabel, AD 2006

Danell tuli Noarrootsi rootsikeelse koguduse "abiõpetajaks", kuid tänu oma keeleandele õppis ta peagi jutlustama ka eesti ja saksa keeles ning valiti 1933. aastal koguduse õpetajaks. Kuna tema elamisluba ei pikendatud, pidi ta 1937. aastal Rootsi tagasi kolima. See oli meile, västgötalastele õnn. Oleks ta jäänud Eestisse sõja puhkemiseni 1939. aastal, ei ole kindel, kas ta üldse kunagi oleks saanud kodumaale tagasi pöörduda ja Skara piiskopkonna piiskopiks saada.

Ma õppisin Sven Danelli tundma piiskopiviisi ajal Kållandis, olles tema sekretär nelja intensiivse päeva jooksul. Olin mõjutatud tema sisendavast kuulutamisest ja tõsisest vagadusest. Seepärast ei imestanud ma sugugi, kui hiljem ühel Eesti reisil kohtasin üht vana noarrootslast, kes oli õppinud Sven Danelli juures. Ta andis noorest leeriõpetajast üllatava pildi. Küsisin uudishimulikult, kuidas oli õppida sellise vaimuliku juures nagu Danell. Kas ta ei olnud oma tõsises vagaduses liiga range?

Minu imestuseks vastas vana noarrootslane:

"Ei, rahvas arvas, et ta oli **liiga vähe** usklik."

"Liiga vähe usklik?"

"Ja, ta õpetas meid, poisse, Rootsist kaasatoodud pallidega jalgpalli mängima ja laulukoor võis tantsida ringmängu!"

Seda kõike tollal ühelt õpetajalt Eesti rootsi-aladel ilmselt ei oodatud. Noor Danell oli kodust kaasa võtnud oma "västgötaliku vagaduse" ja tahtis kohelda noori sõbralikult. Pietistlikel aladel, kus ärkamine oli jätnud rahva tavadesse ja eluviisi sügava jälje, ei võtnud see vedu. Sobilikul ja mittesobilikul tehti teravalt vahet, viimase juurde kuulus laul ja tants. Sven Danell sai sellest esialgsest kriitikast üle ja kujunes tasapisi lugupeetud jutlustajaks ja hingekarjaseks. Ta võttis eeskuju nendelt jutlustajatelt, kes olid ärkamisega tegelenud juba mõned põlvkonnad varem. Ka need olid pärit Västgötagast.

Österblom ja Thoren ei olnud tegelikult õpetajad, nad olid hariduse saanud Johannelundi misjonikeskuses ja saadetud Evangeelse Misjoni sihtasutuse poolt Eestisse tegema rootslaste seas misjonitööd.

Lars Johan Österblom oli sündinud Lugnåsis. Ta sai vaimuliku mõjutuse oma emalt, kes kuulus landahli ärkamisliikumisse Põhja-Rootsi piiskopkonnas. Proovinud erinevaid alasid, sai ta abi õpinguteks oma kirikuõpetajalt ja võeti vastu Johannelundi instituuti.

Thure Emanuel Thoren oli pärit Norra Fågelåsist Hjo lähedal ja sai hariduse Evangeelses Misjoni sihtasutuses.

1873. aastal saadeti nad mõlemad evangelistidena Eestisse, kus nad tegelesid rootslaste harimise ja moraalse ergutamisega. Noarrootsi baltisakslasest luteri kirikuõpetaja võttis nad sõbralikult vastu ja määras rootsikeelse elanikkonna kooliõpetajateks. Österblom saadeti Vormsile ning Thoren jäi Noarrootsi.

Ei läinud kaua aega, kui inimeste hingedes toimus vaimne ärkamine. Jutustatakse drastilisi lugusid, kuidas pidurdati joomist ning kõrtsid suleti klientide puudusel. Tekkis uus moraal kommetest, puhtusest ja korralikkusest ning ning rootslased said kuulsaks kogu ümbruskonnas.

Ärkamisaja puuduseks oli inimeste elustiili reeglite liiga range täitmine ning mõnikord muutusid nad kultuurivaenulikuks. Õnnetuseks tekkis ka separatism, mis väljendus erinevates usukogukondades.

Väikesel Ruhnu saarel, kus minu isa oli kirikuõpetaja eelmise sajandi 20-ndatel aastatel, selliseid probleeme ei olnud. **Gunnar Schanz** sündis ja kasvas üles Göteborgis.

Ta oli õppinud agronoomiks ja töötas Esimese maailmasõja ajal mõisavalitsejana. Peale ümberõpet ja õpetajaks pühitsemist sai temast Ruhnu kirikuõpetaja. 1930. aastal läks ta koos perega Rootsi tagasi ja sai Tõreboda abiõpetajaks. Seetõttu kuulub ka tema västgöta kirikuõpetajate hulka.

Ruhnu vana kirik

Väikesel Ruhnu saarel, kus elas kolmsada eestirootslast, ei olnud kunagi separatistlike liikumisi nagu teistel rootsi aladel. Sellele aitas kaasa saare isoleeritud asukoht, sotsiaalne ühtekuuluvus külas ja konservatiivne eluviis. Minu isa jutustuse järgi oli kiriklik ühtsus tema päevil sama murdumatu nagu Rootsi suurvõimu ajal. Jumalakartlikkus oli ruhnulastele iseenesest mõistetav ja pühapäevane jumalateenistus oli kogukonna vaimne keskus, kus lauldi veel 1695. aasta Karl XI lauluraamatust.

Mu isa proovis viia sisse Wallini "uut lauluraamatut" aastast 1819, mis polnud aga kerge ülesanne. Saabunud esimest korda saarele, oli tal kaasas kast lauluraamatutega jagamiseks koguduse liikmetele. See toimus koguduse aias, kuhu oli kokku tulnud enamus külaelanikest. Naised astusid rõõmsalt ette ja igaüks võttis nixu tehes oma lauluraamatu vastu. Mehed kahtlesid selles kiriklikus uuenduses ja olid rohkem rahul tubakaistikutega, mida õpetaja oli nende tubakaistanduste jaoks kaasa võtnud.

Õpetajaks olemine selles vanaaegses miljöös tundus ajas tagasiminekuks ja vanade kommete ja tavade läbielamisena.

Pulmad kestsid tavaliselt kolm päeva ja minu vanemad võtsid sellest osa vanade kommete kohaselt. Mulle meenub üks selline juhust. Ma olen väga väike ja istun ema põlvel suitsuses tares. Seinad on kaetud valgete purjedega ja pikal laual on õlletööbid ning savipottides lõhnav toit. Lae all on paks suits, saal on täis tantsivaid inimesi, kes lärmavad ja laulavad pillimeeste viiulimängu saatel. Need on pulmad. Ema paneb mind pingile istuma, võtab siis oma mehe, õpetaja, käekõrvale ja nad kaovad tantsukeerisesse.

Tavaliselt võttis ka õpetaja sellistest sündmustest osa. Ta jagas nii rahva röömu kui ka muret. Sel ajal sõnastas minu isa mõttetera, mille laskis lõigata pastoraadi seinariiuks: "*Tõsidus ja lõbusus sobivad hästi kokku.*"

Ajal, kui minu isa oli õpetajaks Ruhnus, oli Tallinnas teine västgöta õpetaja. Tema nimi oli **Erik Petzäll** ning pärit Boråsist. Ta oli Tallinna rootsi koguduse õpetajaks ja hiljem Eesti kiriku rootsi praostkonna praost.

Praostina oli ta ülesandeks pühitseda minu isa kirikuõpetajaks.

Ruhtulaste jaoks oli väga tähtis, et neil oleks pühitsetud õpetaja. Kuid polnud lihtne leida piiskoppi, kes võtaks saarele ette väsitava teekonna. Lõpuks, paari aasta möödudes toimus praost Erik Petzälli pühitsemine. Seda reisi ei unusta ta kunagi. Koduteel sattus purjekas tugevas suvetormis õnnetusse. Terve öö triivis see katkiste purjedega lõuna poole ja pidi randuma peaaegu Liivimaa randa. Tundes maad jalge all, viskus praost üle parda ja meeskond päästis ta viimasel hetkel. Nad jõudsid tervena maale ning praost Petzäll sõitis rongiga läbi Riia ja Pärnu tagasi Tallinnasse.

1928. aastal pöördus Erik Petzäll Rootsi tagasi ning sai õpetajaks ja praostiks Fristadis.

Tallinna toomkirikus on epitaaf ühele västgöta õpetajale, kes tegutses Eestis kaua aega tagasi. Ta nimi on Isac Hasselblad. Epitaafil on lisaks nimi "*Mariestadius*", s.t. et ta oli pärit Mariestadist.

Isac Svenonis Hasselblad Mariestadius oli arvatavasti pärit Hassle vallast. Ta sündis 1608.aastal kohtuniku perekonnas Mariestadis. Juba noorena tuli ta õppima Eestisse Tartu ülikooli, mille asutas Gustav II Adolf. Hiljem hakkas ta ülikoolis õpetama usuteadust.

Tartus elamise ajal kutsus Noarootsi õpetaja Winter teda Noarootsi abiõpetajaks. Seal tundis ta end rootslaste keskel koduselt. Peale õpetaja surma sai temast koguduse õpetaja ja hiljem ka praost.

Hasselbladi suureks huviks olid koolid ja rahva õpetamine. Ta töötas visalt, õpetades kohalikke lapsi lugema ja kirjutama.

Tema eesmärgiks oli luua igasse valda oma kool, kuid see eesmärk täitus alles siis, kui Noarootsis oli õpetajaks tema poeg ja pojapoeg.

Eestirootslased olid kuulsad kui kirjaoskaja rahvas.

Õpetajate Hasselbladide dünastia kestis kolm põlvkonda. Pojapoja ajal saksastati nimi Hasselblatt'iks. Nende järeltulijaid on veel alles nii Eestis kui ka Saksamaal.

17. sajandil juhtis Noarootsi kogudust kolm põlvkonda västgöta õpetajaid. Sama võib öelda ka teise västgöta suguvõsa kohta, mis tegutses 18. sajandil.

Jonas Carlblom sündis Karlebys Falköpingi lähedal. Ta tuli Noarootsi koguduse õpetajaks 18. sajandi teisel poolel.

Ta oli väga liigutatud pietistlikust ärkamisest, nn. herrnhuutlusest. See tekkis reaktsioonina luterliku ortodoksuse, nn. "ülemusu" vastu ning leidis poolehoidjaid mitte ainult sõdurite ja lihtrahva, vaid ka härrasrahva hulgas. Nii juhtus näiteks Noarootsi Pürksi mõisa mõisniku parun von Ungern-Sternbergiga.

Jonas Carlblomi jälgedes käisid ka ta poeg ja pojapoeg ning nagu juhtus Hasselbladide suguvõsaga, saksastus ka kolmas põlvkond täielikult. Kuid alguses olid nad västgötalased!

Märkimisväärset jälge västgöta mõjust võib leida ka eestirootsi kirikukunstis. Paljudel kirikutel on kaunistused, mis meenutavad västgöta kirikuid. On teada, et Magnus Gabriel de la Gardie laskis renoveerida ja kaunistada palju kirikuid ning tema kiviraidurid tegid kunstkäsitööd ka teisel pool Läänemerd. On tõestatud, et Vormsi kiriku altarikiri sarnaneb väga sellega, mis ehib Gössslunda kirikut Kållandis. Arvatakse, et selle valmistas Läckö-meister Georg Baselaque.

See ei olegi võimatu, kuna Läckö-krahv ei olnud ainult västgötalane, vaid ka eestirootslane. Ta oli sündinud Vormsil ning omas Eestis suuri maa-alasid. Tema hauakivilt Varnhemis võib lugeda, et ta oli "Läckö ja Kuressaare krahv."

Ka tänapäeval võime külastada võimsat Kuressaare piiskopilinnust Saaremaal, mille omanikuks oli "meie" västgöta krahv.

Krahv Magnuse huvi kirikuehituse vastu põhineb ta religioossusel. Tema vaimne pärand meile on tuntud matuselaul *Ma tulen kohisevalt merelt/ õigelt õnnerannalt./ Minu keha pannakse hauda/ kuid Jumal võtab hinge vastu. "*

HELME TINDI LUULETUSI

Pühapäev, 28. mai 2006. a.

Täna me sõidame Raplasse,
külla armsale Silvile,
sõidame õitsvasse kevadesse,
kus Taevane Isa jagab õnnestust kõigile.

Värskelt renoveeritud valge majake
lahkelt avab meile ukse,
ruumi jätkub siin kõigile,
lual ootamas soojad kringlid.

Õpetaja Patrik tõstab käed
ja palub: Jumal, õnnista
seda armast kodu nii ööl kui päeval
ja varja oma rahuga.

Täna siin koos rannarootslaste lapsed,
nad fotodelt vaatavad, kus lapsena jooksid.
MAI räägib, kuidas nad pojaga otsisid
esivanemate kalme Naissaare kalmistul.

Külastame ka Rapla kirikut,
ja naudime kevadet,
Täname armast Jumalat
ilusa pühapäeva eest

Pühapäev, 26. juuli 2006. a.

Imeliselt kaunis suvepäev,
oleme tulnud iidsele VILIVALLA kalmistule,
täna neid, kes siia igaveseks puhkama jäänd,
tooma tänu armsale Taevasele Isale.

Seisata ja langeta pea
sammeldunud kalmu ees,
kus puhkamas isake, emake hea,
tänu kaugete mälestuste eest.

Linnud laulavad unelaulu siin puhkajaile,
tule ikka siia kalmule sa,
kes oled praegu veel maa peal rändaja,
kuid kord kutsub sindki Taevane Isa.

Laupäev, 29. juuli 2006. a.

Hommik tervitab vihmaga,
ja algab sõit Vormsi saarele,
buss sõidab Haapsalu suunas kiiruga,
et jõuda õigeks ajaks praamile.

Olemegi jõudnud Vormsi saarele ja sõidame bussiga saarel ringi, enne sõda oli siin kodu 2500 inimesele, nüüd elab neid siin 300 ringis.

Eestirootslased saanud tagasi palju maid, ja praegu on see nagu ennegi üks kaunis EESTI-ROOTSI saar, kus puhas õhk ja linnud laulavad meelsasti.

OLAVI päeva tähistama oleme tulnud PÜHA OLAVI kirikusse. Kirik tulvil saare rahvast ja külalistest, hea olla siin Issanda kirkuses.

Päev veereb ja õhtu jõuab, meil tuleb lahkuda. Suur tänu kõigi suust kõlab, aidaku Jumal meil taas kohtuda.

JÕULUPÜHAD LAPSEPÕLVEKODUS

Vana postkaart Naissaarelt

Piia mälestustes olid jõulud ühed kaunimad pühad. Jõululaupäeval tõi vanaisa metsast laeniulatava kuuse. Kuusk pidi alati olema suur, ka Piia hilisemas kodus Tallinna väikeses korteris. Kuuse ehtimine valmistas lastele suurt rõõmu. Riputati külge õunu, piparkooke, pikki komme narmastega otstes, ka klaasehteid ja küünlaid, mis süüdati põlema enne jõulutaadi tulekut.

Eks ta selle valguse peale laste juurde jõudiski!

Piia ja ta vennake olid ärevil. Piial oli mitu luuletust ja laulu pähe õpitud. Natuke mäletas ta veel isa õpetatud rootsikeelset jõululaulu "Nu så kommer Julen", mida aitas meelde tuletada vanaema. Piia luges ja laulis ka väikese venna eest. Kingitusi tõi jõuluvana nii väikestele kui suurtele. Enne jõule oli ema palju õmmelnud. Toimetused tehtud, istus ta õmblusmasina taga ja aina töötas. Õmbles ka siis, kui pere juba magas, et pühadeks kingitustega valmis saada. Lapsed said peale riidesemete ka mänguasju, raamatuid ja maiustusi. Rõõmu oli palju!

Kui kingitustetooja lahkus, kattis ema laua. Pühadeks oli tapetud siga. Sellest valmistas ema verivorsti ja sülti. Jõuluõhtu peatoiduks oli keedetud seapea kartulite, kaalikate ja porganditega. Oi, kui maitsev oli ema küpsetatud mustika- või pohlamoosipirukas!

Siis võttis "grosspapa" kummutisahtlist välja oma vana piibli. Selle vanaaegsete tähtedega piibli olid nad naisega pulmakingiks saanud mehe vanematelt. Igal jõululaupäeval ja -pühadel istus kogu pere korraks vaikselt, et kuulata vanaisa piibililugu. Eks sellega pidid lapsedki harjuma. See oli armas lapsepõlve jõuluõhtu!

Jõulupühi oli kolm. Kahte neist pühitseti. Meenub üks jõulu esimene püha. Ema ja vanaisa ruttasid koolimajja jumalateenistusele. Uut kirikut veel Naissaarel polnud. Piiat lubati minna kõrvalmajja kroosu juurde. Kaasa võttis ta mänguasjad, mis ta kuuse alt leidis. Rõõmu kingituste üle tuli ju onupoegadega jagada. Need kaks poissi, üks aasta vanem, teine paar aastat Piiast noorem, Helge ja Heldur, asendasid nüüd kaotatud venda. Isaemal oli viis lapselast. Neist kaks, Astrid ja ka Heldur, kes olid Piiast mõned aastad vanemad, tulid oma vanematega Põhjaküllast. Nad elasid majakas sõjaväelinnakus, kuna nende isa oli sõjaväelane.

Lapsed rõõmustasid selle üle, et jõulupuhkusele oli tulnud tädi Lonny. Lonny-tanta, nagu lapsed teda hüüdsid, oli laste lemmik. Piia meelest oli ta väga ilus ja kandis nii ilusaid riideid. Tädi töötas laeval "Kalevipoeg", mis sõitis Tallinn – Stockholmi vahet. Kaasa tõi ta toredaid kingitusi. Lastele meeldisid üle kõige üleskeeratavad mänguasjad, nagu autod, loomad ja eriti

vahva oli neegripoiss, mis mööda põrandat ringi lippas. Ja tanta mängis koos lastega.

Kroosu tuletas vahepeal meelde, et ka sööma peaks.

Siis algas päeva teine osa. Tanta võttis lapsed kuuse ümber ringi, lauldi ja mängiti ringmänge. Ei tea, kummad rohkem särasid, kas küünlad jõulupuul või laste silmad?

Kui ema õhtul Piiale järele tuli, oli väsinud laps tädi voodis teki all. Seal ta ka uinus.

Eks järgnevadki päevad möödusid lastel lõbusalt. Kui toas mängimisest küllalt sai, mütati õues lumes.

Neil kaunitel pühadel ei tahmanud tuba petrooleumilamp, vaid küünalde sära valgustas nii hinge kui maja.

See oli meenutus möödunust: jõulukuu pühad - kuusepuu ja küünalde sära, jõuluvana, emake hea ja kõik armsad lähedased.

Lucia 2006 (Ulrika Paemurru)

*Rahulikke jõule ja õnnistatud uut aastat
kõigile koguduse liikmetele ja sõpradele!*